

LİMİTED ŞİRKETLERDE ÇIKMA VE ÇIKMAYA KATILMA

AV. A. ATAKAN KARATAŞ

ŞUBAT 2018

ÖZET

Limited şirketler ülkemizde en çok kurulan sermaye şirketi olması nedeniyle hukuk düzenimizde ihtilaflarında sıkça yaşandığı bir şirket türüdür. Bu şirket türündeki ortakların pek çok hakkı ve yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu haklardan bir kısmı ortağın şirketten ayrılma iradesini etkin bir şekilde ortaya koymasını sağlamaktadır. Bu kapsamda değerlendirebileceğimiz, Çıkma ve çıkmaya katılma hakkı ile ortak, ortaklıktaki haklarını ve ortaklık sıfatını sona erdirerek ortaklıkla ilişkisini kesmeyi istemektedir.

Ortaklıktan çıkma ve çıkmaya katılma hakkı kanunlarımızda düzenlenmiştir. Bu doğrultuda çıkma hakkının şirket esas sözleşmesinde bulunmasına ortaklar karar verebilmektelerdir. Esas sözleşmede çıkma hakkı düzenlenmişse ve bu hakkın kullanımını bazı sebeplere bağlamışsa bu sebeplerin mevcudiyeti halinde veya esas sözleşmede çıkma hakkı bulunmasına kaşın herhangi bir şarta bağlanmaması halinde, çıkma isteyen ortak çıkma hakkını müdürlere bildirimde bulunarak kullanabileceklerdir. Kanun, esas sözleşmede çıkma hakkının düzenlenmemesi veya düzenlenmesi ve şarta bağlanmasından doğan ihtilaflarda çıkma iradesini ortaya koyan ortağa, ortaklığa karşı dava açma hakkını da düzenlemiştir. Buna göre ortak haklı sebeplere dayanıldığı takdirde ortaklığa karşı haklı sebeple çıkmaya izin verilmesi davası açabilecektir.

Çıkma hakkının yanı sıra çıkmaya katılma hakkı da kanunumuzda düzenlenmiştir. Çıkmaya katılma, bir ortağın şirket sözleşmesindeki bir hükmü veya haklı sebebi esas alarak açmış olduğu davanın, müdürler tarafından diğer ortaklara bildirmesi üzerine bu bildirimi alan ortakların, bildirimden kendine ulaştığı tarihten itibaren 1 aylık süre içerisinde kullanabileceği bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirketlerde Çıkma ve Çıkmaya Katılma, Çıkma Hakkı, Çıkmaya Katılma Hakkı, Ortaklıktan Çıkma ve Çıkmaya Katılma Halleri

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA VE ÇIKMAYA KATILMANIN HUKUKSAL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ÇIKMA VE ÇIKMAYA KATILMA KAVRAMI.....	2
2. ÇIKMA VE ÇIKMAYA KATILMAYA İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	3
3. ORTAKLIK HAKKININ SONA ERMESİ	4
4. ORTAKLIK SIFATININ SONA ERMESİ	5

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE ORTAKLIKTAN ÇIKMA

1. GENEL OLARAK ÇIKMA HAKKI.....	6
2. ÇIKMA HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	7
3. LİMİTED ŞİRKETLERDE ORTAKLIKTAN ÇIKMA HALLERİ.....	7
3.1. Sözleşme İlişkileri Kapsamında Çıkma	8
3.1.1. Yeniden Yapılandırma Sözleşmeleri İle Tanınan Çıkma	9
3.1.2. Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Sebeplere Dayalı Çıkma.....	9
3.2. Haklı Sebeple Çıkma.....	10
4. İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETLERDE ÇIKMA.....	11

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ORTAKLIKTAN ÇIKMA USULÜ VE HUKUKİ SONUÇLARI

1. ORTAKLIKTAN ÇIKMADA USUL.....	12
1.1. Tek Taraflı İrade Beyanı İle Ortaklıktan Çıkmada Usul.....	13
1.2. Ortakların Kararı İle Çıkmada Usul	14
1.3. Mahkeme Kararı İle Çıkmada Usul.....	14
2. ORTAKLIKTAN ÇIKMANIN HUKUKİ SONUÇLARI.....	14
3. YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA ORTAKLIKTAN ÇIKMA.....	16

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ÇIKMAYA KATILMA YOLUYLA ÇIKMA HAKKININ KULLANILMASI

1. GENEL OLARAK ÇIKMAYA KATILMA.....	17
2. ÇIKMAYA KATILABİLMENİN MÜMKÜN OLDUĞU ÇIKMA HALLERİ...	19
3. ÇIKMA TALEBİNİN VEYA ÇIKMA DAVASININ DİĞER ORTAKLARA BİLDİRİLMESİ.....	20
4. ÇIKMAYA KATILMA İRADESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI.....	21
5. USUL HUKUKU VE UYGULAMA AÇISINDAN ÇIKMAYA KATILMA.....	22
6. ÇIKMAYA KATILMANIN HUKUKİ SONUÇLARI.....	22
SONUÇ.....	24
KAYNAKÇA.....	25

KISALTMALAR LİSTESİ

b.	Bent
bkz.	Bakınız
C	Cilt
E	Esas
HD.	Hukuk Dairesi
LTD.	Limited Şirket
m.	Madde
P.	Protokol
S	Sayı
ss.	Sayfa
TCK	Türk Ceza Kanunu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve devamı
VUK	Vergi Usul Kanunu
Y.	Yargıtay

GİRİŞ

Çalışmamızda çıkma ve çıkmaya katılma kavramı ve bu kavramlara ilişkin düzenlemeleri ortaklık hakkının ve sıfatının sona ermesinin hukuksal açıdan değerlendirilmesini, limited şirketlerde çıkma hakkının hukuki niteliğini, çıkma hallerini, çıkma usulünü ve çıkmaya katılma usulünü kapsayan konular incelenecektir.

Ortakların pay devri yoluyla ortaklıktan ayrılmasının dışında, çıkma, çıkmaya katılma veya çıkarılma yoluyla ortaklıktan ayrılmaları da mümkündür. TTK' nin 638 ve 639. maddelerinde düzenlenen çıkma ve çıkmaya katılma yoluyla ortaklıktan ayrılmanın ortağın kendi iradesiyle ayrılması olarak belirtmemiz doğru olacaktır. Ortaklık sözleşmesi, ortaklara ortaklıktan çıkma hakkı tanıyabileceği gibi bu işlemin yapılmasını belli koşullara bağlı tutabilir. Ortaklıktan çıkma hakkının herhangi bir sebebe bağlanmadığı durumlarda ortak 638. Madde gereğinde ortaklıktan çıkabilir. Ancak ortaklık sözleşmesinde bazı şartların öngörülmüş olması halinde ise, ortak çıkma hakkını, bu sebeplerin gerçekleştiğini öne sürerek açacağı tespit davasında ileri sürebilir. Ortaklıktan çıkmak isteyen ortak, TTK m.638/2 hükmü doğrultusunda haklı sebeple ve mahkeme aracılığıyla çıkma hakkını kullanabilecektir.

Sözleşmede öngörülen nedenlerin gerçekleşmesi, genel kurulun kararı, haklı sebebe dayalı olarak mahkemenin çıkma kararı alması durumlarında ortaklıktan çıkma mümkün olduğu gibi TTK m.639' de ortaklar çıkmaya katılma yoluyla da ortaklıktan çıkma mümkün olmaktadır. Ortaklıktan çıkmak isteyen ortak, şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebebin kendisi yönünden de geçerli olması halinde müdürlerine yapacağı bildirimle veya ortaklığa karşı açacağı bir dava ile ortaklıktan çıkmaya katılma hakkını kullanabilir.

Ortaklıktan çıkma veya çıkmaya katılma konularında değinilmesi gereken bir diğer unsur ise ortaklıktan çıkma veya çıkmaya katılmada ki usuldür. Tek taraflı irade beyanıyla ortaklıktan çıkmada ki usul ile ortakların kararı ile çıkmada ki usul birbirinden farklı hukuki sonuçlar doğurabilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETTE ÇIKMA VE ÇIKARMAYA KATILMANIN

HUKUKSAL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ÇIKMA VE ÇIKMAYA KATILMA KAVRAMI

Çıkma kavramı, ortaklık sıfatının son bulmasına yönelik ortağın irade beyanı olarak tanımlanabilmektedir. Çıkma ile ortak, ortaklığa ilişkin hak ve yükümlerini sona erdirerek şirket ile ilişkisini bütünüyle kesmek istemektedir. Kanunlarımızda çıkma kavramı sıklıkla geçmektedir.

Çıkma kavramı sermaye şirketlerine ilişkin hükümlerin içerisinde sıklıkla yer alsa da kanunda anlamını tam olarak karşılayabileceği bir şekilde “Çıkma ve çıkarılma” şeklinde ancak limited şirketlere ilişkin hükümlerde başlık halinde düzenlemeye konu olabilmektedir.

Bir limited şirket ortağının iradi bir işlemiyle ortaklıktan ayrılmayı talep etmesi ve bu talebi sonucunda eğer gerekli şartlar gerçekleştiyse ortaklık sıfatının son bulmasıyla ortaklıktan çıkma söz konusu olur. Çıkma kavramının, çıkarılmadan ve diğer kavramlardan en temel farkını ortağın özgür iradesi oluşturmaktadır. Çıkarılma da şirketin iradesi öncelikli ilken, çıkma da pay sahibinin iradesi önceliklidir.

Çıkmaya katılma kavramı ise çıkma kavramıyla yakın ilişkide olup, çıkma iradesinin şirkette yer alan diğer ortaklarca da ileri sürülebilmesine imkan verir. Çıkmak isteyen ortağın, çıkmak istemesindeki nedenlerin diğer ortakların içinde geçerliliği olması durumunda, diğer ortaklarında çıkma iradesini göstermesi halinde çıkmaya katılma kavramı söz konusu olur. Çıkmaya katılma kavramı, özellikle limited şirketler için ilk olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 639. Maddesinde yer almıştır.¹

¹ Sami Karahan, Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, 2013, ss. 869

2. ÇIKMA VE ÇIKMAYA KATILMAYA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Çıkma hakkı ve çıkmaya katılma hakkı 6102 sayılı TTK'nin 638. Ve 639. Maddelerinde düzenlenmiştir. Bu haklara ilişkin düzenlemeleri doğru bir şekilde ele alabilmemiz açısından 6762 sayılı eski Ticaret Kanunun bu haklara ilişkin olan bölümleriyle mevzuatta bulunan hükümleri mukayese etmemiz yerinde olacaktır.

6762 sayılı Ticaret Kanunun 551. Maddesi ortağın ortaklıktan çıkabilmesi iki şekilde mümkün olabileceğini düzenlemektedir. Bunlardan ilki şirket ana sözleşmesinde yazılı sebeplerle çıkma ikincisi de haklı sebeplerin varlığı halinde mahkeme kararı ile çıkma olmaktadır. Mevcut kanunumuzdaki düzenlemeye bakıldığında eski hükmün tekrarlandığını görmekteyiz. Mevcut TTK' de “ana sözleşme” ifadesinden ziyade “esas sözleşme” ifadesi kullanarak 638. madde hükmünün birinci fıkrasının önemli derecede değişiklik göstermediğini görmekteyiz.

6102 sayılı TTK'nin 638. Maddesinin ikinci fıkrasının ilk cümlesi de mevcut ifade değişiklikleri haricinde 6762 sayılı eTK'nin 551 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmünde olduğu gibi, ortağa haklı sebeplerin varlığında, çıkma davası açabilmesi olanağını sağlamaktadır. Aksi halde, mevcut madde hükmünün gerekçesinde de belirtildiği üzere, ortak, onu ortak olmaya yönelten şartlar ortadan kalktığında şirkette kalmaya mahkûm edildikten başka, şirketten ayrılmasını gerektiren sebepler olduğu hallerde de şirketten ayrılamaz duruma düşürülür. Bu ise şahıs şirketlerinde bile kabul edilemez. Onun için haklı sebeplerle çıkma davası şahıs şirketlerine özgü ve varlığı zorunlu bir kurumdur.² Bununla birlikte farklılık gösteren unsur ise ikinci cümleden itibaren ki yasal düzenlemelerde olmaktadır. TTK' nin 638. Maddesinin 2. fıkrasının ikinci cümlesine göre; Mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilmektedir (TTK 638/2). Bu düzenlemeye göre mahkemeden istenilmesi halinde dava süresiyle sınırlı olması koşuluyla davacı ortağa karşı önlemler

² Arslan Kaya, Notlu Türk Ticaret Kanunu, 5. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2015, ss. 232

alınabilmesine olanak verilmiştir. İlgili düzenleme eTK’ dan farklı olarak İsviçre Tasarısının etkisinde kalınarak düzenlenmiştir. Nitekim hükmün gerekçesinde de belirtildiği üzere çıkma davası açmış bir kişinin, yargılama süresince ortaklık haklarını kullanması ve borçlarını yerine getirmekle yükümlü olması konumuna uygun düşmemektedir.

Çıkmaya katılma hakkı 6762 Sayılı eTK’ da düzenlenmemiş, mevzuatımızda ilk defa 6102 sayılı TTK’ nin 639. maddesinde düzenlenmiş bir haktır. Bu hakkın düzenlenmesinde yine İsviçre Tasarısının izlerini görmekte olup, tasarı bunu özellikle eşit işlem ilkesi doğrultusunda şirkette yer alan diğer ortaklarında, çıkma talebinde bulunan ortakla aynı haklı gerekçeleri taşıması ve şartları da taşıması halinde hızlı bir çıkış hakkı olarak nitelendirmiştir. Bu maddenin temelinde eşitlik ilkesine, usul ekonomisi ilkesi ve dürüstlük³ kurallarına ilişkin esaslar yer aldığından mevzuatımız açısından önemli bir gelişme olduğu belirtilebilir.

3. ORTAKLIK HAKKININ SONA ERMESİ

Ortakla limited şirket arasındaki ortaklık ilişkisinin son bulmasıyla ayrılan ortağın ortaklık hakları da sona ermektedir. Dolayısıyla ortaklık hakları temelde iki şekilde son bulur: Bunlar ayrılma ve çıkarılmadır. Ortakların limited şirketten ayrılması ise iki yolla olur: Bunlar esas sermaye payının devri ve şirketten çıkmadır.⁴

Pay devri, ortağın sözleşmedeki şartlara uygunluk sağlaması halinde paylarını genellikle rüçhan hakkı gereği ya başka bir ortağa ya da hukuk düzenine, özellikle de sermayenin korunması ilkesine aykırı olmayacak biçimde başka birisine devrederek ortaklık hakkını sona erdirmesidir.

Çalışmamızın da konusunu teşkil eden çıkma ve çıkmaya katılmanın esas sözleşmede düzenlenmesi halinde eğer şartlar düzenlenmişse şartlara uygunluk

³Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, 13.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, ss.35-37

⁴ Ersin Çamoğlu, “Limited Şirketten Çıkma-I”, Yaklaşım Dergisi, Ocak-2014, ss. 255.

sağlayan ortağın, esas sözleşmede çıkma hakkı hiç düzenlenmemişse dahi, haklı nedenlere dayanarak, mahkemeden çıkmaya izin verilmesine ilişkin karar verilmesi sonucunda ortak, ortaklık ilişkisini sona erdirir.

Limited şirket ortaklarının mali ve kişisel haklar olmak üzere pek çok ortaklık hakkı bulunmaktadır. Kar payı, tasfiye payı, ve yeni pay alma hakkı mali hakları oluştururken, genel kurul toplantılarına katılma, ortaklık yönetimine ve temsiline katılma, bilgi alma ve inceleme, genel kurul kararlarının butlanının tespitini ve iptalini isteme, denetleme, haklı nedenle feshi⁵ ve çalışmamızın da konusunu oluşturan çıkma ve çıkmaya katılma hakkı gibi kişisel hakları da mevcuttur. Çıkma hakkı veya çıkmaya katılma hakkının kullanılması sonucunda ortaklıktan ayrılan ortağın tüm bu hakları da sona ermektedir.

4. ORTAKLIK SIFATININ SONA ERMESİ

Esas itibarıyla ortaklık sıfatının yitirilmesi, ortağın ortaklığa ait bütün hak ve yükümlülüklerinin sona ermesi, şirketin ortak ile arasındaki bütün ilişkisinin kesilmesi anlamına gelmektedir.⁶ Limited şirketlerde ortaklık sıfatının sona ermesi pek çok durumda gerçekleşmektedir. Ortaklık sıfatının yitirilmesinde başlıca payın devri, ortağın ölümü, ıskat hali, payın itfası, şirketin sona ermesi hali gibi pek çok halin yanında çalışmamızın konusunu da oluşturan çıkma hali ve çıkmaya katılma hali hallerinde de ortaklık sıfatı son bulabilmektedir.

Sözleşmedeki çıkma nedenlerinin gerçekleşmesiyle şirketten ayrılma, sözleşmede öngörülmemesi halinde mahkeme kararıyla çıkmaya izin verilmesi halinde şirketten ayrılma, Birleşme bölünme, tür değiştirme durumunda çıkma hakkının kullanılması yoluyla şirketten ayrılma, çıkma bildirimine katılma yoluyla şirketten ayrılma, çıkma davasına katılma yoluyla şirketten ayrılma gibi hallerde

⁵ Ali Haydar Yıldırım, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Feshi, 1. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, 2013, ss. 42

⁶ Engin Erdil, Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, ss. 34

çıkma ve çıkmaya katılma hakkına bağı olarak ortaklık sıfatını sona erdirir.

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE ORTAKLIKTAN ÇIKMA

1. GENEL OLARAK ÇIKMA HAKKI

Limited şirketler daha az sermaye gerektirmesi, kurulmasının kolay olması gibi sebeplerle ülkemizde en çok bulunan sermaye şirkettir. Limited şirket ortaklarının pek çok hakkı bulunmaktadır. Bu haklarından bir kısmını ise çalışmamızın da konusunu oluşturmuş olan çıkma ve çıkmaya katılma hakkı gibi ortağın, ortaklıkla ilişkisini sonlandırma iradelerine yönelik haklar oluşturmaktadır.

Limited şirket ortağının çıkma hakkı, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunun 638. maddesinde düzenlenmiştir. İlgili maddenin ilk fıkrasına göre şirket sözleşmesi limited şirket ortaklarına çıkma hakkı tanıyabilmektedirler. Bu doğrultuda çıkma hakkının esas sözleşmede şarta bağlanabileceği gibi herhangi bir şartı taşımaması durumunda ortağın koşul belirtmeksizin de ortaklıktan çıkabilmesine olanak tanımaktadır.

Şirket esas sözleşmesi, tanınan çıkma hakkının ancak belli şartların varlığı halinde kullanılabilceğini düzenleyebilmektedir (TTK md. 638/1). Bu şartları taşıyan ortak yine çıkma hakkını kullanabilecektir. Çıkma hakkının kullanılmasının şartlara bağı olduğu durumlara, sadece ortakların bir kısmına çıkma hakkı tanınması, şirkette en az 1 yıl faaliyet göstermiş olmak gibi esas sözleşmede somut bir şartın mevcudiyeti yahut şirketin yıllık hedeflerine ulaşamaması gibi somut bir sebebin olması gibi örnekler verilebilir. Bu şartları taşıyan ortaklar belirttiğimiz üzere çıkma hakkını kullanabilirken, şartları taşımayan ortaklar çıkma hakkını esas sözleşmede düzenlenen şekilde kullanamayacaklardır. Kanun bu duruma açıklık getirmek amacıyla ortağın dava açabileceğine ilişkin düzenlemeler içermektedir.

Çıkma hakkının şirket esas sözleşmesinde düzenlenmediği veya düzenlendiği ve şartlara bağlandığı durumlarda ortağın çıkmasına izin verilmediği halde limited şirket ortağının çıkma hakkına ilişkin haklı sebeplerin varlığı halinde kanunumuzca da kabul edilen dava açma hakkı mevcuttur. Dava hakkının, haklı sebepler dahilinde kullanılabileceği düzenlense de haklı sebep kavramına kanunda özel bir hükümle değinilmemiş olması doktrinde bir takım görüş ayrılıklarına yol açmıştır.

2. ÇIKMA HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Limited şirketlerde sona erme ve ayrılmaya ilişkin bölümde düzenlenen TTK m.638 ve m. 639 hükümleri incelendiğinde, kanun koyucunun üç tür çıkma hâlini düzenlediğini görmekteyiz. Bunlar şirket sözleşmesi ile tanınan çıkma hakkı, haklı sebebin varlığında mahkeme kararıyla çıkma hakkı ve çıkmaya katılma yoluyla çıkmadır. Görüldüğü üzere kanun koyucu anılan hükümlerde, devir veya sermaye azaltma gibi başkaca bir amaca yer vermeksizin, ortağın doğrudan çıkma iradesiyle ortaklığa bir kişisel hakkını yöneltmesini ya da çıkmasına karar verilmesi için mahkemeye başvurma imkânını düzenlemiştir.⁷

Çıkma hakkı vazgeçilemez nitelikte ortaksal bir haktır. Şirket esas sözleşmesinde getirilecek kurallarla çıkma hakkının ortağın elinden alınması olanaksız olduğu gibi, çıkma durumu için bir cezai şartta kararlaştırılamayacaktır.⁸

3. LİMİTED ŞİRKETLERDE ORTAKLIKTAN ÇIKMA HALLERİ

Limited şirketlerde ortaklıktan çıkma hallerinin bir kısmı kanunda açıkça düzenlenirken bir kısmı da öğretide ki görüşler ve uygulama doğrultusunda varlık kazanmıştır. Bu doğrultuda ortak kanunda belirtildiği üzere esas sözleşmede çıkma

⁷ Bünyamin Gürpınar, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XX, Y. 2016, Sa. 2, ss. 77

⁸ Oruç Hami Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015, ss.717

hakkının düzenlendiği durumlarda eğer şart tanımlanmadıysa veya şartlar tanımlanıp şartlara uygunluk sağlandıysa ortaklıktan çıkma hakkını kullanabilecektir.

Ortağın sözleşme ilişkileri kapsamında çıkma hakkı bulunmakta olup, bu hakkın kullanımında yenilik yapılandırma sözleşmeleriyle çıkma düzenlenmiştir. Bu çıkma haline göre limited şirketin birleşmesi, bölünmesi veya tür değiştirme hallerinde istisnalar saklı kalmak kaydıyla ortaklar çıkma haklarını kullanabilecektir.

Esas sözleşmede çıkma halinin çeşitli şartlara bağlanmış olması durumunda şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplere bağlı olarak ortaklıktan çıkma hali söz konusu olur. Bu çıkma haline göre sözleşmede yer alan şartlara veya sebeplere uygunluk sağlayan ortaklar müdürlere bildirim yoluyla ortaklıktan ayrılabilirlerdir.

Ortakların ortaklıktan çıkmasına imkan veren bir diğer çıkma halini ise haklı sebepler oluşturmaktadır. Bu hal ile iki şekilde karşılaşılmaktadır. Bunlardan ilki şirket esas sözleşmesinde çıkma hakkına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamasıdır. İkincisi ise esas sözleşmedeki şartlara ihtilaf halidir. Bu durumlarda ortaklar haklı sebeplere dayanarak ortaklığa karşı dava açabilmekteledir.

3.1. Sözleşme İlişkileri Kapsamında Çıkma

Sözleşmelerde ortaklara çıkma hakkı tanınabileceği kanunumuzda açık bir şekilde düzenlenmiştir. Tanınan bu hakların belli şartlara bağlanması, bu şartlarında şirket esas sözleşmesinde düzenlenmesi mümkündür. Şirket sözleşmelerinde yer alan sebeplere uygunluk halinde ortaklıktan ayrılma iradesi sözleşme ilişkileri kapsamında çıkma' nın konusunu oluşturmaktadır. Çıkma iradesi mevcut olan ortak sözleşmede yer alan şartlara dayanarak, haklı sebep davası açmaksızın ortaklıktaki haklarını ve ortaklık sıfatını sona erdirebilmektedir.

3.1.1. Yeniden Yapılandırma Sözleşmeleri İle Tanınan Çıkma

Şirketin bölünmesi, başka bir şirketle birleşmesi veya tür değiştirmesi gibi yeniden yapılandırma halleri de sözleşme ilişkileri kapsamında çıkmanın tanınabileceği ve düzenlenebileceği durumlardır. Birleşmede çıkma hakkı ayrılma akçesini⁹ düzenleyen TTK m. 141/1’de düzenlenmiştir. Bu durumda ilgili ortak ya birleşmeye muvafakat ederek devralan şirkette veya birleşme yoluyla yeni kurulacak şirkette ortak olacak ya da birleşme sözleşmesinde devralınacak payların gerçek değerine denk düşecek şekilde kararlaştırılan ayrılma akçesini seçerek şirketten çıkabilecektir.¹⁰

Öğretide şirketin bölünmesi veya tür değiştirmesi halinde ortakların çıkabileceğine dair açık bir hüküm bulunmasa dahi sözleşme serbestisi gereği ve bu durumlarda çıkmaya yönelik herhangi bir engel bulunmadığından birleşmeden farklı bir neticeye tür değiştirme açısından varmak mümkün olmaması konusuna dikkat çekilmiştir.¹¹ Ortakların bu hallerde şirketteki ortaklık sıfatlarını ve haklarını sona erdirip çıkabileceği kabul edilmektedir.

3.2. Şirket Sözleşmesinde Öngörülen Sebeplere Dayalı Çıkma

Şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplere ilişkin TTK’nın 689/1 hükmü uygulama alanı bulacaktır. İlgili hükme göre şirket sözleşmesi, ortaklara şirketten çıkma hakkını tanıyabilir, bu hakkın kullanılmasını belirli şartlara bağlayabilir. Şirket esas sözleşmesinin sermayenin korunmasını sağlama amacıyla ortaklıktan çıkmayı zorlaştırması bu düzenleme ile mümkün kılınmıştır. Ancak bu konuda kararı yine ortakların iradesi verecektir. Şöyle ki mevcut düzenleme de kanun bu sebepleri sınırlandırmamıştır dolayısıyla sebeplerin belirlenmesinde esas sözleşmeyi hazırlayan ortaklar kendi takdirleri doğrultusunda tüm ortakları bağlayacak olan çıkma hakkını

⁹ Soner Altaş, Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortaklığından Çıkarılma ve Ayrılma Akçesi, <http://www.ticaretkanunu.net/makale-10/> (erişim tarihi: 29.04.2017)

¹⁰ Gürpınar, a.g.e., ss. 80

¹¹ Çamoğlu, a.g.e., ss. 260

emredici hükümlere aykırı olmayacak şekilde istediği gibi düzenleyebileceklerdir.

Sözleşmedeki şartları taşıyan ortak, çıkma iradesini müdürlere bildirerek ortaklıktan ayrılabilir. Örneğin sözleşmede “şirkette en az 1 yıl boyunca ortak olanlar çıkma hakkını kullanabilecektir.” gibi belli bir süre şartı konulduysa 1 yılı aşkın süredir şirkette bulunan ortaklar çıkma hakkını kullanabilecektir. Ancak şirkette 1 yıldan az süredir bulunan ortaklar bu şartı taşımadıkları için sözleşme ilişkisi gereği ortaklıktan çıkamayacak, ancak haklı sebepleri ileri sürerek dava açma yoluna gidebilecektir.

3.3 Haklı Sebep Çıkma

Haklı sebeplerle ortaklıktan çıkma davasının açılabilmesi için, ortağın, ortaklıktan ayrılmasının zorunluluk teşkil eden, ortaklıkta olmasının çekilemez bir hal alması gibi genel durumlar olabileceği gibi, gerek ortaklıktan kaynaklanan gerekse ortakların birbirleriyle ilişkisinden kaynaklanan haklı sebepler şeklinde tanımlanabilecek sebeplere dayanarak mahkemeye başvurusu gerekmektedir. Ortaklıktan kaynaklanan haklı sebeplere, ortaklar arasındaki güven ortamının bozulması, ortakların yetkilerini dürüstlük kurallarına aykırı bir şekilde kullanması, şirket konusunun değişmesi gibi örnekler verilebilmektedir.

Haklı sebeple dava açma sürecinde 6102 sayılı mevzuat çıkmak isteyen ortağın hakkını korumak için bazı hükümler içermektedir. TTK'nın 245. maddesinde haklı sebepler başlığı altında haklı sebep tanımı yapılmış ve sınırlı sayıda olmayan haklı sebeplere örnek verilmiştir. Söz konusu madde, haklı sebep kavramı açısından genel bir hüküm niteliğinde olup, limited ortaklıklar bakımından da hem ortağın çıkarılmasında hem de ortaklığın haklı sebeple feshinde örnekseme yoluyla faydalanılabilecek bir hüküm niteliğindedir.¹² Anılan maddeye göre:

"(1) Haklı sebep, şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır; özellikle;

a) Bir ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında

¹² Aslı Günaydinoğlu, Limited Şirkette Ortağın Çıkması - Çıkmaya Katılması Ve Çıkarılması, 2017, <http://gunaydinogluhukuk.com/makale-1/> (erişim tarihi 10.05.2017)

şirkete ihanet etmiş olması,

b) Bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi,

c) Bir ortağın kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret unvanını veya mallarını kötüye kullanması,

d) Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi, gibi hâller haklı sebeplerdendir." şeklinde tanımlanma yoluna gidilmiştir.

4. İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETLERDE ÇIKMA

İki ortaklı limited şirketten bir ortağın ayrılması durumu kanunda açık bir hüküm bulunmaması nedeniyle öğretilerde son derece tartışılan konulardandır. Öncelikle bu konuyu 6762 sayılı Ticaret Kanunu açısından değerlendirecek olursak limited şirketin kuruluşunda en az iki ortakla kurulacağı düzenlenmişti ve daha sonra ortaklığın iki ortaktan tek ortağa düşmesi halinde uygun bir süre içinde eksik ortak sayısı tamamlanmak zorundaydı. Tamamlanmadığı takdirde ilgililerin talebi üzerine şirketin feshine karar verilebilecekti. Dolayısıyla iki ortaklı ortaklıkta, ortaklıktan çıkma hakkının kullanımıyla adeta şirket feshiyle karşı karşıya kalabilecekti. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda ise eTK' da ki iki kişi unsuru tek kişiye indirilmiştir. Dolayısıyla iki ortaklı bir limited şirket yapısında bir ortağın çıkması halinde şirket fesih ile karşı karşıya kalmadan faaliyetini sürdürebilecektir.

İki ortaklı limited şirketlerde çıkmaya yönelik mevcut kanunda düzenleme bulunmadığından dolayı çıkmaya ilişkin TTK m.639 hükmü uygulama alanı bulabilecektir. Bu doğrultuda çıkmak isteyen ortak şirket esas sözleşmesinde çıkma hakkının düzenlenmesi ve hiçbir şarta bağlanmaması veya şartlara uygunluk durumunda çıkma hakkını kullanabilecektir. Ancak şartlarda ihtilaf durumu veya çıkma hakkının düzenlenmemesi durumunda haklı sebeplere dayanarak dava açabilecektir.

Öğretide bir diğer görüş ayrılığı ise davanın kime açılacağı konusunda olmaktadır. Genel olarak davanın şirket ortaklığına açılması gerektiği kanunca belirtilirken, limited ortaklıkta iki ortağın bulunması halinde davanın ortaklardan birisi tarafından diğerine karşı açılması olanaklı olması görüşü de savunulan bir düşünceyi oluşturmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTAKLIKTAN ÇIKMA USULÜ VE HUKUKİ SONUÇLARI

1. ORTAKLIKTAN ÇIKMADA USUL

Ortaklık esas sözleşmesinde çıkmanın şartlara bağlanmaması durumunda, ortağın dava açmasına gerek bulunmamaktadır. Bu hak, ortaklığa karşı tek taraflı karşı tarafa varması gereken, herhangi bir şekle tabi olmayan irade beyanıyla kullanılabilir. Ortaklığa karşı yöneltilmesi gereken çıkma beyanını almaya müdürler yetkilidir. Ortaklıkta birden fazla müdür olması halinin ve kanunen çift imza kuralının uygulanması halinin mevcudiyetinde bile, bu durumda pasif temsil söz konusu olacağından müdürlerden herhangi birine yapılacak beyan geçerli olacaktır.¹³

Çıkma hakkının kullanılmasına bağlı bazı şart veya sebeplerin öngörülmesi durumunda uygulanacak usul önem arz etmektedir. Çünkü esas sözleşmede sayılan sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti eğer olumlu ise sözleşme ilişkileri kapsamında ortak, ortaklıktan çıkabilecektir. Aksi durumda ise bir ihtilaf ortaya çıkacak, tespit davası açılabilir.

Bu doğrultuda Mahkemenin istemi üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebileceği de ilgili

¹³ Şener, a.g.e., ss. 716

maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen hususları oluşturmaktadır (TTK md. 638/2). İlgili hüküm mahkemenin kesin kararına kadar, ortaklığın fonksiyon ve fiil ehliyetinin sınırlandırılmaması veya ortadan kaldırılmamasını, ortağın hak ve yükümlülüklerinin dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınmasını sağlamak amacıyla ancak talep edilmesi halinde mahkemece verilecek tedbir niteliğindeki kararlarla uygulama alanı bulabilecektir.

1.1. Tek Taraflı İrade Beyanı İle Ortaklıktan Çıkma Usul

Ortaklıktan çıkma, ortağın tek taraflı iradesi ile ortaklıktan ayrılması sonucuna yönelmiş ortaklık hakkını ve sıfatını sona erdiren bir haktır.

Ortakların kanun hükmünün kendilerini vermiş olduğu bu hakkı kullanmakta özgür olması, başka bir hakkın kullanımı şartı aranmaması ve başka bir ortağın izninin alınmasına gerek olmadan da hakka bağlı olarak davanın kullanılabilmesi önem arz eden unsurları oluşturmaktadır.

Tek taraflı irade beyanıyla çıkma usulü, şirket esas sözleşmesinde çıkma hakkının sebeplere bağlı olarak düzenlenmesi halinde sebeplere uygun olan ortağın tek taraflı çıkma iradesini müdürlere bildirmesi şeklinde belirtilebilir. Ortak bu iradesiyle şirkette ayrılma isteğini müdürler vasıtasıyla şirkete bildirmiş kabul edilir.

Sözleşmede yer alan çıkma sebepleri ve şartları mevcut değilse limited şirket bu sebeplerin gerçekleşmediği ya da şartların oluşmadığı hususunda bir itirazda bulunabilir ve bu itirazı da mahkeme yoluna taşıyabilir ve bu durumda mahkeme şirket sözleşmesinde yer alan düzenlemeye göre çıkma hakkının gerçekleşip gerçekleşmediğini inceler.¹⁴

¹⁴ Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, ss. 491

1.2. Ortakların Kararı İle Çıkmada Usul

Ortakların kararı ile çıkmada usul hali kanunda yer bulmamasına rağmen öğretide kabul edilen bir usul olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretide savunulan görüşe göre şirket esas sözleşmesinde çıkmaya dair bir düzenleme bulunmaması durumunda, diğer ortakların kabulleri alınarak her ortağın ortaklıktan çıkabileceği kabul edilmiştir. Burada savunulan görüş, tarafların iradelerinin uyuşmasına ve ayrılan ortağa payın bedelini aşkın malvarlığından ödenmekte, yoksa sermayenin azaltılması hükümleri çerçevesinde gerçekleşebileceği öne sürülmektedir. Oysa bu görüşün aksini savunan göre ise bizimde kanun hükümleri gereğince savunduğumuz görüş olan ortağın şirketten çıkma imkanının sadece haklı sebebin varlığında mahkeme kararı ile veya şirket sözleşmesi ile sağlanabileceği görüşüdür.

1.3. Mahkeme Kararı İle Çıkmada Usul

Çıkma hakkı, yöneldiği sonuç açısından bozucu yenilik doğuran kullanılış tarzı bakımından ise yenilik doğuran işlem veya yenilik doğuran dava olarak değerlendirilmektedir.

Çıkma hakkının kullanılmasında esas sözleşmede belirtilen şartlardan dolayı ihtilaf doğması veya esas sözleşmede çıkma hakkının düzenlenmemesi durumunda TTK 638/2 de belirtildiği üzere her ortak, haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Bu davanın konusu ortağın ortaklıktan çıkmasının iznine yöneliktir. Dava, davacı sıfatına haiz ortaklıktan çıkmak isteyen ortak tarafından tüzel kişilik sahibi olan ortaklığa karşı açılır.

2. ORTAKLIKTAN ÇIKMANIN HUKUKİ SONUÇLARI

Çıkmanın hukuki sonucu, sözleşmesel nedene dayalı olarak kullanıldığında çıkma bildirimin ortaklığa ulaşma anında, haklı sebebe dayalı olarak kullanılmasında ise kararın kesinleştiği anda gerçekleşir ve yapılacak olan tescilin ilanı ile de hüküm

doğurur.¹⁵ Bu doğrultuda bir ayrıma ortaklıktan çıkmanın hukuki sonucunu etkisi bakımından bir sınıflandırmaya tabi tutabiliriz.

Çıkma iradesi öncelikli olarak ortaklığa bildirilir. Bu bildirim bu aşamada iç ilişki açısından etki doğurabilmekteyken, şirket dışındaki üçüncü kişilerle yapılan işlemlerde etki doğurmaz. Dolayısıyla esas sözleşmeye dayanarak çıkma hakkının kullanılmasının üçüncü kişiler için etkisi ancak bunun duyurulmasıyla gerçekleşir ki bu da tescilin ilanıyla yapılır.

Sözleşmesel neden dışında haklı sebebe dayalı olarak çıkma hakkının kullanılmasında çıkma hakkının iç ilişki açısından etki mahkemenin kararıyla gerçekleşir. Mahkemenin kararı kurucu niteliktedir.

Mahkemenin kararına göre çıkma hakkını kullanmak isteyen kişi eğer mahkemece haklı bulunmuşsa ortaklık sıfatı iç ilişkide etkili olmak üzere son bulur, eğer haklı bulunmamışsa ortaklık sıfatı devam eder. Mahkemenin çıkmaya karar vermesi halinde, çıkmanın dış ilişki açısından ifade etmesi de yine tescilin ilanıyla gerçekleşir.

Çıkmanın ve çıkarılmanın sonucunda limited ortaklıktan ayrılan ortağın ortaklık ilişkisinden kaynaklanan hak ve borçları sona erer ve TTK'nın 641. ve 642. maddelerinde yer alan "esas sermaye payının gerçek değerine uyan" ayrılma akçesi isteme hakkını haiz olur. Özellikle ortağın ortaklıktan çıkarılması halinde onu cezalandırıcı ya da payına el koyma suretiyle cezalandırma fikrini engelleme yoluna gidilmek istenmiştir.¹⁶

Ayrılma akçesinin talep edilmesi TTK'nın 641/1. maddesinde ortağa bir hak olarak tanındığından, nitelik olarak müktesep hak olarak değerlendirilecek, bunun neticesinde TTK m. 641/2'de belirtilen, ayrılma akçesinin şirket sözleşmesiyle farklı bir şekilde düzenlenmesi imkânının kullanılmasında hakkın özüne dokunmayan, adil

¹⁵ Gürpınar, a.g.e., ss. 94

¹⁶ Şükrü Yıldız, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, ss. 160

sınırlandırmalar getirilebilecektir.¹⁷

3. YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA ORTAKLIKTAN ÇIKMA

Yargıtay' ın limited şirket ortaklığından çıkmaya izin ve sermaye payının ödenmesi davasına ilişkin bir kararında diğer ortak tarafından bilgi istenilmesine rağmen alınamaması araştırmaya değer görülmüştür.

Yargıtay'ca “...Davacı, şirket müdürü olan kardeşinin, kendisine şirket hakkında bilgi vermekten de kaçınmasına, taraflarınca yapılan tüm girişimlerin sonuçsuz kalmasına da dayanmıştır. O halde mahkemece, davacının dayandığı tüm sebepler ve buna ilişkin deliller değerlendirilerek, gerektiğinde bilirkişi incelemesi yapılmak suretiyle davacının şirketten çıkmasını gerektirecek haklı bir sebebin bulunup bulunmadığının belirlenmesi gerekirken, eksik inceleme ile davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün temyiz eden davacı yararına bozulması gerekmiştir.”¹⁸ Kurulan bu hüküm ile ortağın bilgi vermekten kaçınmasının tespiti hali ortaklıktan çıkmak için haklı sebep sayılabilecektir.

Haklı sebeplerin yasa da sayılmadığına ilişkin bir diğer Yargıtay kararına göre “TTK'nın 551/2. maddesi hükmünce, haklı nedenlerle Limited Şirket ortaklığından ayrılma hakkı doğan ortak, diğer ortakların bu yöndeki iradeye uymaması halinde Şirket ortaklığından çıkmasına izin verilmesini mahkemeden talep edebilir. Anılan yasa maddelerinde haklı nedenler sayılmadığı gibi, davalı şirket ana sözleşmesinde de bu husus düzenlenmediğinden, haklı nedenlerin varlığının yargıç tarafından değerlendirilerek saptanması gerekir”¹⁹ haklı nedenlerin varlığının hakim tarafından yorumlanması ve bu değerlendirme sonucunda hüküm kurulması öngörülmektedir.

Yargıtay' ın bir diğer kararı 6102 Sayılı TTK'nın 638/2. Maddesinin ikinci

¹⁷ Abuzer Kendigelen, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler Yenilikler İlk Tespitler, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 517

¹⁸ Yargıtay 11. HD, E. 2014/8798, K. 2014/14978, T. 1.10.2014

¹⁹ Yargıtay 11 HD, E. 2001/7132, K. 2001/9218, T. 22.11.2001

cümlesinde düzenlenen dava süresince, haklı sebeple dava açan davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verilebilmesine ilişkindir.

Yargıtay'ca "... Her ortak, haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir Mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilir." hükmünü haizdir. Anılan maddede ortağa haklı sebeplerin varlığı halinde çıkma davası açabilme olanağı tanınmıştır. Bu nedenle, çıkma isteğinde bulunan ortağın öne sürdüğü sebep veya sebeplerin gerçekten var olup olmadığını yahut haklı olup olmadığını mahkeme değerlendirecektir. Diğer yandan anılan maddeyle çıkma davası açmış bir kişinin, yargılama süresince ortaklık haklarını kullanması ve borçlarını yerine getirmekle yükümlü olmasının konumuna uygun düşmeyeceği dikkate alınarak, mahkemeye bazı tedbirleri alma yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede, mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilecektir.”²⁰ hükmü kurularak çıkma hakkını kullanmak isteyen davacı ortağın lehine bazı tedbirler alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇIKMAYA KATILMA YOLUYLA ÇIKMA HAKKININ KULLANILMASI

1. GENEL OLARAK ÇIKMAYA KATILMA

Çıkmaya katılma, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun limited ortaklıklar hukukuna getirdiği bir yeniliktir. 2005 tarihli “limited ortaklıklar hukuku reformu”

²⁰ Yargıtay 11. HD, E. 2014/15047, K. 2015/1168, T. 3.2.2015

ile İsv. BK'nın 822a. maddesinde yer almış, oradan da TTK'nın 639. maddesiyle Türk limited ortaklıklar hukukuna girmiştir.²¹

Türk Ticaret Kanununun 639. maddesi, yeni bir ortaklık hakkı olarak çıkmaya katılma hakkını düzenlemiştir. İlgili madde hükmü;

“(1) Ortaklardan biri şirket sözleşmesindeki hükme dayanarak çıkma istediği veya haklı sebeplerden dolayı çıkma davası açtığı takdirde, müdür veya müdürler gecikmeksizin diğer ortakları bundan haberdar ederler.

(2) Diğer ortaklardan her biri, haberin kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde;

a) Şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebep kendisi yönünden de geçerliyse, kendisinin de çıkmaya katılacağını müdürlere bildirmek,

b) Açacağı bir dava ile haklı sebepler dolayısıyla çıkma davasına katılmak, hakkına sahiptir.

(3) Çıkan tüm ortaklar, esas sermaye payları ile orantılı olarak, eşit işleme tabi tutulurlar.

(4) Şirket sözleşmesindeki hüküm sebebiyle veya haklı bir sebebin varlığı dolayısıyla bir ortağın şirketten çıkarılması hâlinde bu hüküm uygulanmaz.” şeklindedir.

Hüküm gerekçesinde de belirtildiği üzere bir çıkma davası bağlamında, kendilerini çıkma davasının davacısı ortak ile aynı konumda gören, yani çıkmaya ilişkin şirket sözleşmesi hükmüne dayanacak gerekçeleri veya kendi bakımlarından haklı sebepleri bulunan ortaklara çıkma davasına katılma hakkı tanınmıştır.²²

²¹ Ünal Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, ss. 389

²² Nihat Taşdelen, Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, ss. 47

2. ÇIKMAYA KATILABİLMENİN MÜMKÜN OLDUĞU ÇIKMA HALLERİ

Çıkmaya katılma, ortaklardan birisinin ortaklık sözleşmesindeki düzenlenmeye dayanarak çıkmak istediğini veya haklı sebeplerden dolayı çıkma davası açtığı durumlarda söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla çıkmaya katılmak için öncelikle başka bir ortağın çıkma hakkını kullanması gerekmektedir.

Bir ortağın ortaklıktan çıkma talebinde bulunduğu ve çıkma davası açtığı her halde, isteyen ortak çıkmaya veya çıkma davasına katılamaz. Çünkü TTK'nın 639/2. maddesi hükmünde “şirket sözleşmesinde öngörülen sebebin çıkmaya katılmak isteyen ortak yönünden geçerli olması” şartı aranmıştır.²³

Öğretide bu konuya dair pek çok tartışma söz konusudur. Öncelikle sözleşmede gösterilen sebebin, diğer ortak için ne kadar uygulanabilirliği sorununa özellikle değinilmiştir. Bu doğrultuda; bir kısım yazarlar, çıkma ve çıkmaya katılma kurumlarının amaçları dikkate alındığında, sözleşmede yer alan çıkma sebebine dayanarak ortağa çıkma hakkı tanırken, ayrıca sözleşmede kararlaştırılan bir sebebin haklı olup olmadığının kararını hakimin taktirine bırakılmasını çelişkili ve aynı zamanda sözleşme serbestisi hükmüne de aykırı bulurken²⁴ bir kısım yazarlarda şirket sözleşmesinde öngörülen bir çıkma sebebinin ortaklarca haklı bir sebep olarak kabul edildiğini, bu sebeplerin ayrıca ne genel kurul ne de mahkeme tarafından haklı sebep açısından denetime tabi tutulabileceğini ifade etmektedir²⁵

Kanunun ortaklar için çıkma hakkını bağımsız olarak kullanabilecekleri konusunda düzenleme yapılmışken, ayrıca bir de çıkmaya katılma yolu ile bağımsız olarak bu haklarını devreye sokmalarının amaçlanmadığı, aksine çıkma hakkını

²³ Çamoğlu, a.g.e., ss. 258

²⁴ Gürpınar, a.g.e., ss. 94

²⁵ Fevzi Fırat Gözüyeşil, Limited Şirketlerde Çıkmaya Katılma, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVII, Sa., 1-2, Ocak-Nisan 2013, ss. 671

kullanan ortak hangi sebebe dayanmış ise çıkmaya katılmayı talep eden ortağın da bu sebebe dayanması gerektiği söylenebilir.²⁶

3. ÇIKMA TALEBİNİN VEYA ÇIKMA DAVASININ DİĞER ORTAKLARA BİLDİRİLMESİ

Ortaklardan biri şirket sözleşmesindeki hükme dayanarak çıkmak istediği veya haklı sebeplerden dolayı çıkma davası açtığı takdirde, müdür veya müdürler gecikmeksizin diğer ortakları bundan haberdar etmekle yükümlüdür. Diğer ortaklardan her biri, haberin kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde ayrılma iradesini ortaya koymalıdır.

Çıkmaya katılmak isteyen bir ortağın, ortaklıktan çıkmak isteyen ortağın çıkma iradesinden haberdar olması gerekmektedir. Haberdar olması da ancak müdürler tarafından sağlanabilir. Dolayısıyla müdürlerin görevlerini özenli bir şekilde, dürüstlük ilkesine uygun bir biçimde yerine getirmesi beklenir. Müdürler ortakların çıkma iradesinden ilk haberdar olan kişilerdir. Kanun “gecikmeksizin” ifadesini kullanarak olabilecek en kısa zamanda diğer ortakları bilgilendirme sorumluluğunu müdürlere yüklemiştir. Yükümlülüğünü yerine getirmeyen müdürler için sorumluluk söz konusu olur.

TTK müdürlerin diğer ortakları, çıkmak isteyen ortağın iradesinden haberdar edeceğini düzenlemişse de bunun usulünü düzenlemekten kaçınmıştır. Dolayısıyla diğer ortaklara bildiriminin hangi süre içerisinde, nasıl yapılacağına ilişkin bir kanun hükmü bulunamamaktadır.²⁷ Ancak genel hükümler doğrultusunda bildiriminin gerekçeli bir şekilde, mümkün olan en kısa süre içerisinde, yazılı bir şekilde, tüm ortakların bilgi sahibi olacağından emin bir biçimde, dürüstlük ilkesine uygun olarak bildirimin yapılması önem taşır. Özellikle müdürün bu yükümlülüğünü yerine

²⁶ Aslı Günaydinoğlu, Limited Şirkette Ortağın Çıkması - Çıkmaya Katılması Ve Çıkarılması, 2017, <http://gunaydinogluhukuk.com/makale-1/> (erişim tarihi 10.05.2017)

²⁷ Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2015, ss. 450

getirdiğini kanıtlayabilmesi için uygulamada taahhütlü mektup veya noter vasıtasıyla ortaklara bildirim yapıldığı da gözardı edilmemesi gereken bir unsur oluşturur.

4. ÇIKMAYA KATILMA İRADESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Çıkmaya katılma iradesinin ortaya çıkması için çıkmak isteyen ortakların müdürlere yapmış olduğu bildirim veya ortaklığa karşı açmış olduğu dava hakkındaki bildirim istinaden müdürlerce diğer ortaklara gecikmeksizin haber verilmelidir. Çıkmaya katılma iradesinin başlangıcının bu haberin verilmesiyle oluşacak, kanunda düzenlenen bir aylık sürenin bitmesiyle son bulacaktır.

Çıkma hususu, genel kurulda görüşülmüşse, genel kurula katılmış ortakların genel kurul tarihinde bu hususu öğrendikleri kabul edilebilir. Şayet bildirimin müdürler tarafından gerçekleştirildiği veya ortağın bu hususu bir başka şekilde öğrendiği ispat edilemezse, çıkmaya katılma arzusundaki ortağın çıkma bildiriminde veya çıkma davasına katılma talebinde bulunduğu anda haberdar olduğu varsayılmalıdır.²⁸

Ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebebin kendisi yönünden de geçerli olduğunu ileri sürmesi hali kanunda açıkça düzenlendiği üzere şirket sözleşmesinde haklı sebeplere dayanarak çıkmaya katılma talebinde bulunabileceği kabul edilmiştir. Bu bildirimin yine kanunda öngörülen 1 aylık süre içerisinde yapılması gerekmektedir.

Ortağın iradesinin ortaya çıkışında bir diğer önemli unsurun dava yolu ile haklı sebeple çıkma davasına katılması durumunda olduğu belirtilmelidir. Özellikle çıkmaya katılmak isteyen ortağın haklı sebeplerle dava açması ve bu dava ile çıkma davası arasında bağlantı kurulmasıyla çıkma davasına katılma iradesi gerçekleşmiş olur.

²⁸ Gözüyeşil, a.g.e., ss. 674

5. USUL HUKUKU VE UYGULAMA AÇISINDAN ÇIKMAYA KATILMA

Çıkma hakkını kullanan ortak bu iradesini müdür veya müdürlere bildirdikten sonra müdürlerin bu irade beyanını diğer ortaklarla gecikmeksizin paylaşacağı kanun hükümlerince yükümlülük olarak düzenlenmiştir. Çıkma katılmak isteyen ortağın müdürlerin kendilerine bildiriminden itibaren 1 ay içerisinde şirket esas sözleşmesinde öngörülen haklı sebeplerin kendisi içinde geçerli olması durumunda çıkma iradesini müdür veya müdürlere bildirmelidir. Bunun yanında çıkma katılmak isteyen ortağın bir dava ile haklı sebeplere istinaden daha önce açılan çıkma davasına katılmayı isteme hakkına sahip olabileceği belirtilmelidir.

Bir diğer değinilmesi gereken husus ise çıkma katılma davası sırasında davacı tarafın haklarının ve yükümlülüklerinin usulüne ilişkindir. Buna göre dava süresince davacı sıfatı taşıyan veya davaya katılan ortakların şirkete ilişkin hak ve yükümlülüklerinin mahkemeden talep edilmesi halinde dondurulması mümkün olmaktadır. Kanunun bu düzenlemesi ortakların haklarının zayi olmaması açısından önem taşımaktadır.

6. ÇIKMAYA KATILMANIN HUKUKİ SONUÇLARI

Çıkma katılma davasının hukuki sonuçları, ortağın çıkma hakkına ilişkin açmış olduğu çıkma davasıyla benzerlik gösterir. Ancak öncelikle belirtilmesi gereken unsur ise çıkma katılma halleridir. Ortak, şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebep kendisi yönünden de geçerliyse, kendisinin de çıkma katılacağını müdürlere bildirerek çıkma katılabileceği gibi, açacağı bir dava ile haklı sebepler dolayısıyla çıkma davasına katılmayı talep edebilecektir.

Bildirim yolu ile çıkma katılma halinin hukuki sonuçları ile haklı sebeplerle dava açarak, çıkma davasına katılma halinin hukuki sonuçları farklılık göstermektedir. Şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebebin uygunluğuna yönelik

ortaklık tarafından herhangi bir itirazın yapılmaması halinde çıkmaya katılmanın hukuki sonucu olarak ortak, ortaklık haklarını ve sıfatını sona erdirerek ortaklıkla ilişkisini kesebilecektir. Çıkma hakkını kullanan kişi için uygun olan sebepler, çıkmaya katılma hakkını kullanan kişi için uygun olmayabilir. Bu durumda çıkmaya katılmak isteyen ortağın, haklı sebeplere dayanılarak dava açması mümkün olabilecektir.

Sözleşmeye dayalı olmaksızın çıkmaya katılmak isteyen ortakların dava açması gerekmektedir. Açılan bu dava sonucunda ortağın çıkmasına veya çıkmamasına karar verilebilmektedir. Ancak önemle belirtilmesi gereken hususu haklı sebeplerin her ortak için farklı olabileceği gibi, her ortak için aynı anlamı ifade etmesidir. Uygulamada haklı sebebin her ortağa etki etmesi ve her ortağın bu haklı sebebe dayalı olarak çıkmak istemesi halinde mahkemenin kararı çıkmak isteyen ve çıkmaya katılan ortaklar için uygulanırken, haklı sebeplerin birbirinde farklı olması durumunda her ortağa farklı hükümler verilebilmektedir.

SONUÇ

Çıkma hakkı hukuki niteliği itibariyle her ortak tarafından, esas sözleşmede belirtilmesi ve hiçbir şarta ya da koşula bağlanmamış olması durumunda davaya gerek duyulmaksızın ortağın ortaklıktan çıkmasını sağlar. Böylece ortağın ortaklığa ilişkin hakları ve ortaklık sıfatı son bulur.

Esas sözleşmede çıkma hakkının şartlara bağlanması durumunda ise bu şartları taşıyan ortak, ortaklıktan yine dava açmaya lüzum olmadan çıkabilecekken, şartlara istinaden ihtilafın olduğu durumlarda ortağın bir tespit davası açması gerekecektir. Esas sözleşmede hüküm bulunmaması durumunda veya haklı sebeplerin varlığı halinde çıkma hakkının kullanılmasına izin verilmeyen ortak haklı sebeple çıkma davası açabilmektedir.

Çıkmaya katılma hakkı, çıkma talebinde bulunan bir ortağın ileri sürdüğü haklı sebeplerin diğer ortaklar içinde geçerli olması durumunda, müdürlerin diğer ortaklara bildiriminden itibaren bir ay içerisinde kullanabileceği dava açıp daha önce açılan haklı sebeple çıkma davasına katılmaya olanak sağlayarak iştirak ilkesine uygunluk sağlayan bir hukuki düzenlemedir.

Kanunda düzenlenmeyen bazı hususlar ise doktrinde tartışma konusu olmuş, pek çok farklı görüşün ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Esas itibariyle tartışma konusu olan unsurları haklı sebep kavramının ne derece değerlendirilebileceği, bu değerlendirme yapılırken izlenecek usul ile birlikte değerlendirmenin neye göre, kim tarafından yapılacağı dikkat çekmektedir. Bununla beraber özellikle çıkmaya katılma durumunda çıkmaya katılmak isteyen ortağın dava açarak önceki davaya katılma konusu da dikkat çeken bir diğer unsur oluşturmaktadır. Kanımızca böylesine önemli bir konunun daha açık hükümlere bağlanması bu tür tartışmalara yer vermeyecek ortaklığa ilişkin problemlerin en kısa sürede çözülmesine katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Bahtiyar, M., **Ortaklıklar Hukuku**, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2015

Erdil, E., **Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.

Karahan, S., **Şirketler Hukuku**, 2. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, 2013

Kaya, A., **Notlu Türk Ticaret Kanunu**, 5. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2015

Kendigelen, A., **Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler Yenilikler İlk Tespitler**, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2012

Poroy, R., Tekinalp, Ü., Çamoğlu, E., **Ortaklıklar Hukuku**, 13.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014

Şener, O.H., **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015

Yıldırım, A. H., **6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Feshi**, 1. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, 2013.

Yıldız, Ş., **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007

Taşdelen, N., **Limited Ortaklıklarda Çıkma, Çıkarılma ve Fesih**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012

Tekinalp, Ü., **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul , 2013

Tekinalp, Ü., **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

Süreli Yayınlar

Çamoğlu, E., **Limited Şirketten Çıkma-I**, Yaklaşım Dergisi, Ocak, 2014

Gözüyeşil, F. F., **Limited Şirketlerde Çıkmaya Katılma**, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVII, Sa., 1-2, Ocak-Nisan 2013

Gürpınar, B., **Limited Şirkette Çıkma Ve Çıkmaya Katılma**, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XX, Y. 2016

İnternet Kaynakları

Altaş, S., **Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirket Ortaklığından Çıkarılma ve Ayrılma Akçesi**, <http://www.ticaretkanunu.net/makale-10/> (erişim tarihi: 29.04.2017)

Günaydinoğlu, A., **Limited Şirkette Ortağın Çıkması - Çıkmaya Katılması Ve Çıkarılması**, 2017, <http://gunaydinogluhukuk.com/makale-1/> (erişim tarihi 10.05.2017)

Kazancı Elektronik Hukuk Yayımcılığı, **Yargıtay Kararları**, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm> (erişim tarihi: 25/04/2017)